

Terörizm ve Radikalleşme Araştırmaları Dergisi
Journal of Terrorism and Radicalization Studies

Ocak 2024, Cilt: 3, Sayı: 1, ss.44-68

January 2024, Volume: 3, Issue: 1, pp.44-68

ISSN 2792-0518 (Basılı/Print)

ISSN 2822-2334 (Çevrimiçi/Online)

Makaleye ait Bilgiler / Article Information

Araştırma Makalesi / Research Article

Makale Başvuru Tarihi / Application Date : 03 Mayıs 2023 / 03 May 2023

Makale Kabul Tarihi / Acceptance Date : 07 Ağustos 2023 / 07 August 2023

Makalenin Başlığı / Article Title

George W. Bush, Barack Obama ve Donald Trump Dönemlerinde ABD'nin Şiddete Varan Aşırıçılıkla Mücadele (CVE) Politikaları

US Policies on Violent Extremism (CVE) in the Era of George W.Bush, Barack Obama and Donald Trump

Yazar(lar) / Writer(s)

Dergah KISACIK

Atf Bilgisi / Citation:

Kısacık, D. (2024). George W. Bush, Barack Obama ve Donald Trump Dönemlerinde ABD'nin Şiddete Varan Aşırıçılıkla Mücadele (CVE) Politikaları. *Terörizm ve Radikalleşme Araştırmaları Dergisi*, 3(1), ss.44-68, DOI: 10.61314/traddergi.1291659

Kısacık, D. (2024). US Policies on Violent Extremism (CVE) in the Era of George W.Bush, Barack Obama and Donald Trump. *Journal of Terrorism and Radicalization Studies*, 3(1), pp.44-68, DOI: 10.61314/traddergi.1291659

Terörizm ve Radikalleşme ile Mücadele Araştırma Merkezi Derneği

Research Center for Defense Against Terrorism and Radicalization Association

Adres/Address: Beytepe Mah. Kanuni Sultan Süleyman Bulvarı

5387. Cadde No:15A D:58

06800 Çankaya/Ankara

www.tradergisi.com

e-posta/e-mail: editortrad@teram.org

GEORGE W. BUSH, BARACK OBAMA VE DONALD TRUMP DÖNEMLERİNDE ABD’NİN ŞİDDETE VARAN AŞIRICILIKLA MÜCADELE (CVE) POLİTİKALARI

Dergah KISACIK*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, George W. Bush, Barack Obama ve Donald Trump Yönetiminin görev aldığı 2001-2021 yılları arasında yayımlanan ABD Ulusal Güvenlik Strateji Belgeleri (UGS) üzerinden ABD’nin Şiddete Varan Aşırıcılıkla Mücadele (Counter Violent Extremism-CVE) politikalarını karşılaştırmak ve bu politikalar arasında anlamlı bir değişimin olup olmadığını ortaya koymaktır. Bu maksatla, ilk olarak CVE politikalarına, literatür tartışmalarına ve UGS’lerde terör tehdit değerlendirmelerinin nasıl yapıldığına değinilmiş, ikinci olarak CVE politikaları bağlamında UGS’ler analiz edilmeye çalışılmıştır. Söz konusu belgelerin analizi, nitel araştırma yönteminin alt dallarından olan içerik analizi yöntemiyle yapılmıştır. Çalışma, Bush Döneminde terörle mücadelede bir savaş metaforunun benimsendiğini, ancak Bush’un ikinci döneminde CVE politikalarına ilgi gösterilmeye başlandığını, Obama Döneminde Bush’un savaş metaforu yaklaşımının ağır sonuçlarının da etkisiyle CVE politikalarına yer verilmeye, uygulanmaya ve geliştirilmeye başlandığını, ancak söz konusu politikaların bazı İslamofobik neticelere sahip olduğunu, Bush ve Obama Dönemindeki UGS’lerdeki İslam dinine ve kavramlarına gösterilen söylem hassasiyetinin Trump Döneminde tamamıyla kaybolduğunu, bu dönemde kısıtlı olarak uygulanmakla birlikte içerik olarak büyük bir dönüşüm geçirdiğini, şiddete varan aşırıcılığın ve radikalizmin ötesinde terör kelimelerinin tehlikeli bir şekilde İslam kelimesiyle birlikte kullanılmaya başlandığını göstermiştir. Çalışma 2001-2021 yılları arasında CVE uygulamalarına ABD’nin resmî bakışını göstermesi bakımından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Şiddete Varan Aşırıcılık, Terör Tehdit Değerlendirmesi, Terörle Mücadelede Savaş Metaforu, İslamofobi, ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi Belgeleri.*

US POLICIES ON VIOLENT EXTREMISM (CVE) IN THE ERA OF GEORGE W. BUSH, BARACK OBAMA AND DONALD TRUMP

ABSTRACT

This study compares the USA’s Counter Violent Extremism (CVE) policies of the George W. Bush, Barack Obama, and Donald TRUMP administrations by examining the US National Security Strategy Documents (SSDs) between 2001 and 2021. It seeks any evidence of whether meaningful changes have occurred or not. For this purpose, I initially discussed CVE policies, literature, and how terror threat assessments are made in the SSDs. After that, I tried to analyze the SSDs. The analysis of the SSDs was made with the content analysis

---

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Polis Akademisi Başkanlığı, Uluslararası Güvenlik Çalışmaları Ana Bilim Dalı, dergahkisacik@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9684-9601

Makale Başvuru Tarihi / Application Date: 03 Mayıs 2023 / 03 May 2023

Makale Kabul Tarihi / Acceptance Date: 07 Ağustos 2023 / 07 August 2023

method, which is one of the sub-branches of the qualitative research method. The study revealed that there was no interest in CVE policies in the first Bush Era because of his 'war metaphor', but a few began in the second Bush Era. The 'war metaphor' of the first and second Bush Era resulted with negative and heavy consequences. In the Obama Era, CVE policies were tried to implement but caused some Islamophobia consequences. In the Trump Era, the CVE policies underwent a major transformation; the discursive sensitivity toward Islam was totally lost, and the word of 'terror' dangerously started to be used with word of 'Islam'. The study is important to show the official views and practices of the USA between 2001 and 2021.

Keywords: *Counter Violent Extremism, Terror Threat Assessment, War Metaphor on Counter Terrorism, Islamophobi, US National Security Documents.*

GİRİŞ

Terörle mücadelede yeni bir yaklaşım olan ve radikalleşme sürecini kesintiye uğratarak terör örgütlerinin eleman devşirmelerini önlemeyi amaçlayan Şiddete Varan Aşırılıkla Mücadele (Counter Violent Extremism-CVE) politikaları çeşitli içeriklerle ve farklı şekillerde dünyanın birçok ülkesinde uygulanmaktadır. Terörü sert yöntemlerle bitiremeyen devletler radikalleşme süreçlerine eğilmiş ve kesintiye uğratmaya yönelmiştir.

Bu çalışmada, Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) söz konusu politikaları uygularken 2001-2021 yılları arasında CVE politikalarında anlamlı bir değişimin olup olmadığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu maksatla 2001 yılında meydana gelen 11 Eylül terör saldırıları sonrasında ABD'nin terörle mücadele stratejisini şekillendiren George W. Bush (43. ABD Başkanı), Barack Obama (44. ABD Başkanı) ve Donald Trump (45. ABD Başkanı) Yönetiminin görev aldığı 2001-2021 dönemi içerisinde yayımlanan Ulusal Güvenlik Strateji Belgeleri (UGS) ile bunlara ilişkin akademik tartışmalar kapsam dâhilinde tutulmuştur. Yine aynı maksatla, bir terörle mücadele stratejisi olan CVE politikalarına, literatür tartışmalarına ve UGS'lerdeki terör tehdit değerlendirmelerinin nasıl yapıldığına değinilmiştir. Araştırma süreci keşfedici ve tümevarım olarak tasarlanmıştır. Çalışmanın veri toplama araçlarını ABD'nin ulusal güvenlik strateji belgeleri ile konuya ilişkin literatür tartışmaları oluşturmaktadır. Nitel araştırmanın alt yöntemlerinden olan içerik analizi yöntemi UGS'lerde konuyla ilgili nasıl ve ne yönde bir yoğunlaşma olduğunu tespit etmek maksadıyla kullanılmıştır. Araştırmanın çekirdek fenomeni olan şiddete varan aşırılığın söz konusu belgelere nasıl bağlandığı görülmeye çalışılmıştır. Araştırma sürecinde,

ABD yazınında bu politikaların uygulanış biçimleri, verimliliği ve içerik paketleri hakkında çok ciddi eleştirilerin olduğu görülmüştür. Değişimin yönüne odaklanan bu çalışmada söz konusu eleştirilere genel hatlarıyla değinilmiştir.

Çalışmada, Bush Yönetimince terörle mücadelede ‘terörle küresel bir savaşa’ girildiği, ancak son döneminde CVE politikalarına ilgi gösterilmeye başlandığı fark edilmiştir. Obama Döneminde George W.Bush’un “savaş metaforu” yaklaşımının ağır sonuçlarının da etkisiyle CVE politikalarının UGS belgelerine girmeye başladığı ve ikinci dönemde geliştirilmeye çalışıldığı gözlemlenmiştir. Trump Döneminde ise CVE politikalarının kısıtlı tutulduğu ve içerik itibarıyla büyük bir dönüşüm geçirdiği müşahede edilmiştir.

Ayrıca, söz konusu CVE politikaları kapsamında oluşturulan programların hemen hepsinin Müslümanlara yönelik hazırlandığı, İslamofobik neticelerinin gözlemlendiği, Bush ve Obama Dönemi UGS’lerdeki İslam dinine ve kavramlarına gösterilen söylem hassasiyetinin Trump Döneminde tamamıyla kaybolduğu, “şiddete varan aşırıılık” ve “radikalizm” kelimelerinin ötesinde “terör” kelimesinin İslam kelimesi ile tehlikeli bir şekilde kullanılmaya başlandığı görülmüştür.

1. ŞİDDETE VARAN AŞIRICILIK VE LİTERATÜRDEKİ TARTIŞMALAR

Kruglanski, Crenshaw, Post ve Victoroff’a göre, terörle mücadelede dört ana metafor bulunmaktadır. Bu metaforları savaş, kanuni yaptırımlar ve kolluk kuvvetlerinin kullanımı, sosyal bir salgının kontrol altına alınması ve önyargıları azaltma süreci olarak sıralamışlardır (Kruglanski vd., s.97). Savaş metaforu, çıkar çatışmasının yaşandığı tanımlanabilir bir düşmanla karşılaşıldığında devletler arasında, çıktısı bir tarafın zaferi olan, uzlaşmasız, totalistik ve aşırı bir yaklaşımdır. 11 Eylül saldırılarından sonra ABD tarafından takip edilmiştir (Kruglanski vd., s.97). Ancak terörle mücadelede ne kadar uygun düştüğü tartışmalıdır (Kruglanski vd., s.97).

9/11 saldırıları ABD yönetimince bir savaş eylemi olarak nitelendirilmiş, bu sayede Birleşmiş Milletler (BM) Şartının 51. maddesi kapsamında ABD’nin meşru müdafaa hakkını kullanabileceği tahayyül edilmiştir (Kruglanski vd., s.97). Ancak terörizmin geçirdiği tarihsel evreler incelendiğinde terörle mücadele alanında sadece sert önlemlere

başvurmanın yetersiz kaldığı, terörün motivasyonunu ortadan kaldırmadığı ve uzun vadede terörle mücadelenin bitmeyen bir savaşa dönüştüğü görülmektedir. Terörü sert yöntemlerle bitiremeyen devletler zamanla radikalleşme süreçlerine daha fazla eğilmiş ve radikalleşmeyi kesintiye uğratarak terör örgütlerinin eleman devşirmelerini ve büyümelerini önlemeye, eylemlerini azaltmaya çalışmışlardır.

Nitekim Kıyıcı'ya göre, terörün tarihsel anlamda devam ediyor oluşu ve gelecek nesillere aktarılması dikkatleri radikalleşme sürecine çekmektedir (Kıyıcı, 2019, s.11). Çünkü Kıyıcı'ya göre tüm terör örgütleri hangi motivasyonlu olursa olsun aynı radikalleşme süreçlerini kullanmaktadır (Kıyıcı, 2019, s.11).

Radikalleşme süreçlerini dikkate almaya başlayan söz konusu yöneliş, sert önlemler dışındaki yeni yöntemlerin uygulanmaya konulmasını da beraberinde getirmiştir. Bu yeni yöntemlerden biri olan CVE Kıyıcı'ya göre; önleyici, baskılayıcı/zorlayıcı ve müdahaleci stratejiler dâhilinde makro, orta ve mikro seviyelerinde uygulanmakta, uygulanan program ve stratejiler terör örgütlerinin ideolojisine (aşırı sağ, radikal sol, dini v.b.), faaliyette buldukları alanlara (cezaevleri, mahalle, bölge) ve nüfuz etmeye çalıştıkları yerlere (aile/akran/okul ve sanal alan) göre farklılık arz etmektedir (Kıyıcı, 2019, ss.24-25).

Farhadi'ye göre, CVE istihbarat veya tutuklama yöntemi değildir. CVE radikalleşmeyi önleme maksadıyla şiddete yönelebilecek kişi veya gruplara yönelik risk ve faktörlerin incelediği, yerel toplulukların önde gelenleri ile iletişime geçilerek, ailelere ve yerel liderlere aşırıcılığın tehlikelerinin anlatıldığı bir yöntemdir (Farhadi, 2020, s.68). BM, Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) ve birçok ülke kendi CVE politikalarını oluşturmuş (Farhadi, 2020, s.69), ABD ile diğer ülkeler benzer bir şekilde çevrim içi propaganda ile mücadele, rehabilite programları ve topluluğa karışma konularını işlemiştir (Farhadi, 2020, s.70).

Çelik'e göre, ABD'deki CVE programları büyük ölçüde 11 Eylül terör saldırılarından sonra Birleşik Krallık'ta uygulanan CONTEST (Terörle Mücadele Stratejisi-Counter Terrorism Strategy) adı verilen model ele alınarak geliştirilmiş, söz konusu programın alt projelerinden birisi olan Önleme (*Prevent*) Programı, İngiltere'de 2003 yılında uygulamaya

konulmuş, “ülkeye yönelik çoğu aşırılıkçı tehdidinin Müslüman radikal gruplardan kaynaklandığı varsayımıyla, bireyleri ve grupları korumak amacıyla hayata geçirilmiştir” (Çelik, 2020, s.320). Söz konusu Önleme (Prevent) Programı, İngiltere’de “pek çok sivil toplum kuruluşu, azınlık grubu ve akademisyen tarafından, toplum içinde ayrımcılık yapmak, yabancılaşma ve marjinalleşmeye sebebiyet vermek ile inanç ve fikir özgürlüğünü güvenceye alan kanunları ihlal etmek gibi nedenlerle eleştirilmiştir” (Çelik, 2020, s.320).

ABD’de, 2018 yılına kadar CVE kapsamındaki 44 projeden yarısı tamamlanabilmiş (Farhadi, 2020, s.72) ve suça karışmamış kişiler için rehabilitasyon merkezleri eksik kalmıştır (Farhadi, 2020, s.73). 2011 yılında ABD’de CVE çabaları CVE Görev Gücü kurularak merkezleştirilmiştir (Farhadi, 2020, s.67). Bu Görev Gücünün temel görevi, istihbarat toplamak veya tutuklamalar yapmak olmamıştır. Görevi şiddete götüren risk faktörlerini belirlemek, yerel topluluklarla iletişim kurmak, onların ihtiyaçlarını belirlemek, aileleri ve topluluk liderlerini tehlikeler hakkında bilgilendirmek, radikalleşmeyi önlemek, radikalleştirilmeye çalışılan hedefteki toplulukları uyarmak, onları korumak, kendilerince alabilecekleri tedbirleri göstermek, onlara güven duygusunu aşılama, korumak ve eski radikallerin tecrübelerini anlatmalarını sağlamak olmuştur (Farhadi, 2020, s.67-68). Ancak hem Vatandaşlık Yasası ve hem de şiddet içeren aşırıcılığa karşı başlatılan iyi niyetli programlar Batı’da, özellikle de ABD’nin devlet kurumlarında bir İslamofobi kültürü üretmiştir (Farhadi, 2020, s.77).

ABD’deki yerel CVE görev gücü, kanunlara bağlı Müslümanlara karşı “aşırı polislik”, “radikal profil” ve “hedef almaya yönelik” davranışlar göstererek onları neo-Nazi, aşırı, ırkçı gibi algılamış, bu surette Müslümanlar devlet kurumlarında ayrımcılığın maruz kalmıştır (Farhadi, 2020, s.73). 2001-2014 arasında New York’lu Müslümanlar haritalandırılmış ve üst yönetime potansiyel teröristler olarak sunulmuştur (Farhadi, 2020, ss.73-74).

Rosand’a göre CVE, gençlerin radikalleşmesini ve silah altına alınmasını önlemek için şiddet içeren aşırı anlatılara ve propagandaya karşı koymayı amaçlayan “bütün toplum” çabalarını işin içine katan, sosyal hizmet uzmanları, ruh sağlığı uzmanları, meslektaşlar, topluluk liderleri, sivil toplum kuruluşları ve öğretmenler gibi aktörleri dâhil eden, kolluk

kuvvetlerinin ve diğer güvenlik aktörlerinin dikkatlerini ve kaynaklarını daha önce şiddet uygulamış bireylere yönlendiren bir yöntemdir (Rosand, 2020). Bu yöntem, George W. Bush'un Başkanlığının sonlarına doğru dikkat çekmeye başlamış, Barack Obama'nın başkanlığının son bölümüne kadar bir politika önceliği haline gelmemiş, ABD Kongresi'nde yeterince destek bulmamış ve Demokratlarca haksız bir şekilde ABD'li Müslümanların sivil özgürlüklerini hedef aldığı düşünülmüştür (Greer and Selim, 2018; akt. Rosand 2020). Cumhuriyetçilerce de yumuşak ve kanıtlanmamış bir yöntem olarak görülmüştür (Rosand, 2017; akt. Rosand, 2020). Bu süreçte, yerel topluluklar ile hükümet arasında, yerel kolluk kuvvetlerinden başlayan ve süregelen bir güven boşluğu doğmuştur (Rosand,2020).

Brennan Center'ın “Şiddet İçeren Aşırıçılık Programlarıyla Mücadele Neden Kötü Bir Politikadır?” başlıklı çalışmasına göre; CVE bilimsel bir yaklaşım olarak kalmış, etkisiz, başarılı olduğuna dair bir delil olmayan, kanıtlanmamış bir teori üzerine inşa edilmiş, neredeyse tamamen Müslümanları hedef alan ve İslamofobiye neden olan bir yöntem olmuştur (2019). Bu yöntemde, gizli amacın istihbarat olduğu, doğru kişileri seçip muhbir yapmak ve topluluk liderlerini Hükümetin mesajlarını iletmek için kullanıldıkları, Obama döneminde, Federal Hükümetin 10 milyon dolar değerindeki verdiği hibeden 31 CVE programı içerisinde sadece bir tanesinin aşırı sağ şiddetine odaklandığı, 400.000 dolarlık hibenin yarısından fazlasının ise sadece sözde “cihatçı” aşırıhıçlıkların tanımlanmasına ve radikalleşmelerin tersine çevrilmesine harcadığı, Trump yönetiminin ise diğer Obama dönemi hibeleriyle birlikte bu hibeyi de iptal ettiği belirtilmektedir (The Brennan Center, 2019).

Baumann'a göre, Obama döneminde başlatılan ve Trump döneminde ismi “Hedeflendirilmiş Şiddet ve Terör Önleme Programı (*Targeted Violence and Terrorism Prevention (TVTP) Program*)” olarak değiştirilen CVE programı, Müslüman topluluğuna karşı ayrımcılığa ve adaletsizliğe neden olması nedeniyle insan hakları savunucuları tarafından eleştirilmiştir (2021). Hatta, Donald Trump'ın geçiş ekibinin bir üyesinin söz konusu politikaların adını “Radikal İslamla Mücadele (*Countering Radical Islam*)” veya “Şiddete Varan Cihatla Mücadele (*Countering Violent Jihad*)” olarak yeniden adlandırma fikrini ortaya attığında Trump yönetiminin programa önyargısı aleni hale gelmiştir (The Brennan Center, 2019).

Trump döneminde uygulanan CVE hibelerinin yüzde 85'i açıkça Müslümanlar, Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Transseksüel/Travesti, Kuir (LGBTQ) Amerikalılar, “Black Lives Matter” aktivistleri¹⁰, göçmenler ve mülteciler de dahil olmak üzere azınlık gruplarını hedef aldığı, Federal Soruşturma Bürosu (FBI) CVE ofisinin bazı durumlarda gözetleme ve istihbarat toplama faaliyetlerinin 5 yaşından büyük öğrencilere ve okullara odaklandığı görülmektedir (The Brennan Center, 2019). Donald Trump dönemindeki 26 CVE hibesinin 14 tanesinde kişisel haklar, sivil haklar ve sivil özgürlük kaygıları hakkında hiçbir bahis geçmemekte, haklara değinen 12 programdan sadece 6'sında temel haklara saygı göstermek için güvencelerden bahsedilmektedir (The Brennan Center, 2019). Toplum merkezlerinde, ibadet yerlerinde ve okullarda uygulanan CVE programları hedeflenen toplulukları damgalamakta ve yabancılaştırmakta ve kolluk kuvvetlerine güvensizlik ekerek terörle mücadelede ters etkiye neden olmaktadır (The Brennan Center, 2019). Rosand ve Weine'e göre, aslında Donald Trump gerçek tehdidi radikal İslam olarak görmüştür (2020). Ayrıca, bu dönemde ABD hükûmetinin CVE programlarına yaptığı yatırımlar, diğer Batı ülkeleri ile karşılaştırıldığında çok daha küçük kalmıştır (2020).

2. TERÖR TEHDİT DEĞERLENDİRMESİ VE ABD ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİLERİ

Terör tehdit değerlendirmeleri literatüründe hem Soğuk Savaş döneminde hem de 11 Eylül terör eylemleri sonrası dönemde temel parametreleri bakımından halen geçerliliğini koruyan geleneksel yöntem olarak adlandırılan Singer modeline göre; terör tehdit değerlendirmesinde bakılması gereken temel nokta terör örgütünün niyeti ve bunu eyleme geçirme kapasitesidir (Övet 2020, s.150-151). Geleneksel yaklaşımın yanı sıra, terörün hedef alabileceği devlet, kritik tesis, kurum ve kişiler ile risk altında ve korunması gerekli hassas alanları belirlemeye çalışan “hassasiyet yaklaşımı” (singer modeli + korunması gereken hassas alanlar) (Pilch 2004, s.208; akt. Övet 2020, s.153) bulunmaktadır. İlâveten, tehdidin detaylarına yoğunlaşma yerine tehdit ile tehdit edilenin içinde birlikte bulunduğu güvenlik ortamını analiz eden “ortamsal yaklaşım”, modele gelecekteki

---

¹⁰ABD'deki Afro-Amerikan kökenli halka yönelik şiddete ve ırkçılığa karşı 2013 yılında kurulmuş küresel bir sivil toplum hareketi.

muhtemel tehditleri ve önlenmesine yoğunlaşılmasını da eklemektedir (singer modeli + gelecekteki muhtemel tehditlere ve önlenmesine yoğunlaşan) (Flynt 2000, ss.21-24; akt. Övet 2020, s.154). Nihai olarak terör örgütüne eylem fırsatı tanınmaması gerektiği temel yaklaşımıyla “fırsat yaklaşımları” modele eklenmektedir (singer modeli+saldırı fırsatının verilmemesi) (Vandeeper 2011, s.76; akt. Övet 2020, s.154). Söz konusu yaklaşımlar güncel yaklaşımlar olarak literatürde yer almaktadır. Övet’e göre, Vandeeper’in “fırsat yaklaşımı”, Pilch’in “hassasiyet yaklaşımını” da içermektedir (Övet, 2020, s.155). 2002- 2017 yılları arasında yayımlanmış beş adet ABD Ulusal Güvenlik Strateji Belgesinde terör tehdit analiz yöntemlerinin ne kadar ve nasıl kullanıldığına kısaca bakıldığında aşağıdaki gibi bir tablo ile karşılaşılacaktır.

Tablo 1. 11 Eylül Terör Saldırıları Sonrasında 2001- 2021 Yılları Arasında Yayımlanmış Beş ABD Ulusal Güvenlik Strateji Belgelerinin Terör Tehdit Analizi Yöntemleri (Kaynak: UGS Belgeleri)

Kriterler	George W. Bush		Barack Obama		Donald Trump
	2002	2006	2010	2015	2017
Niyet Analizi (Amaç, hedef) (Singer)	√	√	√	√	√
Saldırı Kapasitesi Analizi (Singer)	√	√	√	√	√
Korunması Gereken hassas alanlar, kişiler analizi (Plint)	√	√	√	√	√
Güvenlik Ortamı Analizi (Flynt)	√	√	√	√	√
Fırsat Verilmemesi analizi (Vandeeper)	√	√	√	√	√

Yukarıdaki tablo, literatürdeki terör tehdit değerlendirmesine dair temel varsayımların ABD'nin UGS'lerinin tamamında dikkate alınarak hazırlandığını göstermektedir. Bu kapsamda, söz konusu UGS'lerin terör örgütlerinin niyetini, bunu eyleme geçirme kapasitesini, hedef alabileceği potansiyel devlet, kritik tesis, kurum ve kişileri ile güvenlik ortamını ve terör örgütlerine eylem fırsatının nasıl verilmeyeceğini içeren cümleler içerdiği söylenebilecektir.

3. GEORGE W.BUSH DÖNEMİ VE 2002 ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİSİ

11 Eylül terör saldırıları sonrasında Bush yönetiminin benimsediği “küresel teröre karşı savaş” yaklaşımı dönemin üst düzey siyasetçilerinin bir tercihi olmuştur. Bu yaklaşım, sadece toplumu seferber kılmayı içermemiş, aynı zamanda, bütüncül ve aşırı özellikleriyle geçmişe nazaran daha fazla maliyet ve risk içermiştir (Kruglanski vd., 2007, s.106). Nitekim, Brown Üniversitesi Watson Enstitüsü'nün “Savaş Maliyetleri (Costs Of War)” adlı raporunda, 11 Eylül Terör saldırılarına karşılık olarak “terörle mücadele” gerekçesiyle başlatılan askerî girişimler sonucunda Afganistan, Irak, Pakistan, Yemen, Somali, Filipinler, Libya ve Suriye’de en az 37 milyon insanın mülteci konumuna düşmüştür (2023, s.35). 11 Eylül’den 2018 yılına kadar ABD’nin Irak, Afganistan ve Pakistan’daki “terörle mücadele” savaşlarında hayatını kaybedenlerin sayısı neredeyse yarım milyona ulaşmıştır ve bu sayının çoğunluğunu siviller oluşturmuştur (2018, s.1)

Kruglanski vd.’nin yazdığına göre bir haberde, Taliban’ın saldırılarında öldürülenlerden daha fazla Afgan sivilin ABD veya NATO Kuvvetleri tarafından öldürüldüğü (178’e karşı 208), buna yanıt olarak Afganistan Cumhurbaşkanı Hamid Karzai’nin dikkatsizlik ve Afgan yaşamını ucuz görmek konusunda yabancı kuvvetlere öfkelerini belirterek, böyle bir öfkeyi uyandırmanın kaçınılmaz olduğunu belirttiği görülmüştür (2007, s.106). Ayrıca, Kruglanski vd.,’ye göre, savaş metaforu yaklaşımı kısa dönemde işe yaramakta, ancak terörün motivasyonunu ortadan kaldırmamaktadır (2007, s.106). Nitekim Nelson’a göre özellikle Bush döneminde ABD tarafından benimsenen “savaş metaforu” yaklaşımı, kaynakların topluca seferber edilmesi ve bireysel özgürlüklerde bazı kısıtlamalara gidilmesi anlamına gelmiştir(2004). Ancak birçok Avrupalıya göre altında yatan sebepler ortadan kaldırmadıkça terörizmi yenmek mümkün değildir(2004). Askerî yollarla terörün alt edilemeyeceği, iyi yönetilmesi gereken tehlikeli ve kaçınılmaz bir risk olduğu ve savaştan farklı görülmesi gerekmektedir. (2004). Çünkü Nelson’a göre bir savaşı kazanmak mümkündür (2004).

2002 Ulusal Güvenlik Stratejisine geldiğimizde, Belgenin ilk kısmında George W.Bush’un, terörü savaşı olarak yeneceklerini belirterek, teröristlerin açık toplumlara nüfuz etmek üzere organize oldukları, modern teknolojilerin gücünü kendilerine karşı kullandıkları, terörü yenmek için

askerî gücünü, yerel güvenlik kuvvetlerini, kanunları, istihbaratı, finanslarının kesilmesi araçlarını kullanacaklarını belirttiği görülmüştür (2002, s. iii). Bunun terörle mücadelede süresi belli olmayan küresel bir savaş olduğu da açıkça belirtilmiştir (2002, s. iii). Ayrıca belgede, ABD'nin terörle mücadele eden ülkelere yardım edeceği, ABD ve iş birliği yapan ülkelerin teröre ev sahipliği yapmaması gerektiği, terör ile teröre destek olanlar arasında ayırım yapmayacakları, teröre karşı ortak çıkarlar temelinde uluslararası iş birliğine gidecekleri, fakirliğin fakir insanları terörist veya katil yapmadığı hususları da ifade edilmiştir (2002, s. iv). Bush döneminde, ABD Başkanı Bill Clinton'ın başkanlık sürecinde benimsenmiş olan stratejik ortaklık, çok taraflı iş birliği, küreselleşme vb. liberal temele dayanan dış politika yaklaşımından vazgeçilerek, önleyicilik stratejisine dayanan yeni muhafazakâr düşünce yapısının ön plana çıktığı görülmüştür (Aydın, 2003 akt; Bilensoy, 2018, s.62).

2002 UGS'de küresel terörizme yönelik olarak herhangi bir saldırı olmaksızın ve tehdit durumu ortaya çıkmaksızın "önleyici savaş"¹¹ kavramı çerçevesinde müdahalede bulunulabileceği belirtilmiştir (Yaman, 2005, s. 130 akt; Bilensoy, 2018, s.63). Ayrıca UGS'de uluslararası hukuka atıf yapılarak yakın bir saldırı tehlikesi altında iken kendilerini yasal olarak savunmak için bir saldırıya maruz kalmaları gerekmediğini savunmaktadırlar(2002, s.15) 2002 UGS'de düşmanın tek bir siyasi rejim, kişi, din veya ideoloji olmadığı, düşmanın kasten siyasi motivasyonla masumlara karşı işlenmiş bir şiddet olan terörizm olduğu, terörist taleplere taviz verilmeyeceği, onlarla anlaşma yapılmayacağı, El-Kaide ve Taliban'la savaşa devam edileceği, dünyanın her yerinde eğitimli terör hücrelerinin olduğu (2002, s.5), küresel teröre karşı ittifakların güçlendirileceği, saldırılara karşı önleyici bir yaklaşımla hareket edileceği (2002, s.1), kitle imha silahlarının teröristlerin eline geçmesinden ciddi endişe duyulduğu, terörist ideoloji ve şartların artmaması için özellikle Müslüman dünyadaki ılımlı ve modern hükûmetlerin destekleneceği (2002, s.5) belirtilmektedir.

---

¹¹ 2002 UGS'ye göre, düşmanın nerede ve ne zaman saldıracağını gizlediği bir ortamda ABD'nin gerektiğinde önleyici (prevent) ve ön alıcı saldırılarda(preemptively) bulunmasıdır. Tehdit nerede ortaya çıkarsa orada ortadan kaldırmak maksadıyla, Müttefiklerle yakın koordinasyon içinde gerektiğinde hızlı ve hassas operasyonlar yürütülmesini içermektedir(2002, s 15,16). Öte yandan 'önleyici savaş' kavramı, etik kabul edilebilirliği ve uluslararası hukuk kapsamındaki statüsü hakkında süregelen bir tartışmayı da üretmiştir; bu tartışma, meşru müdafaa olarak kabul edilip edilmemesi gerektiği veya önleyici savaşın aslında saldırgan bir güç kullanımı olup olmadığı sorusu etrafında dönmektedir (Kaynak: Oxford Bibliyografya, Scott A.Silverstone <https://www.oxfordbibliographies.com/display/document/obo-9780199743292/obo-9780199743292-0053.xml>).

Ayrıca, UGS'de terörle küresel savaşın bir medeniyetler çatışması olmadığı, Müslüman medeniyetinin kendi içerisindeki bir çatışmasının ortaya çıkması hali olduğu, bunun fikirlerin mücadele ettiği bir alan olduğu ve bu mücadelede ABD'nin üstün gelmesi gerektiği (2002, s.31) vurgulanmaktadır. Stratejinin öne çıkan temalarının aşağıdaki gibi olduğu görülmüştür.

Tablo 2. 2002 UGS'nin Öne Çıkan Temaları (Kaynak: 2002 UGS Belgesi)

Sayı	Temalar
1	Terörle Mücadelede süresi belli olmayan küresel savaş
2	Önleyici savaş doktrini,
3	Uluslararası iş birliği, ılımlı ve modern Müslüman hükümetlerinin desteklenmesi
4	Bunun bir medeniyetler çatışması olmaması
5	Düşman herhangi bir din veya rejim değil, terörizm olduğu
6	Terör ile teröre destek olanlar arasında ayrım yapmayacağı
7	Kitle İmha Silahlarma teröristlerin erişmesi kaygısı

Yukarıdaki tabloda öne çıkan temalar ve UGS'nin tamamında şiddete varan aşırılıkla ilgili herhangi bir politika cümlesine rastlanmamıştır. Bush döneminde kamuoyunun gündemine gelmesine rağmen (Çelik, 2020, s.305), 2002 UGS'de terörle mücadele stratejisini “önleyici savaş doktrini” ve “teröre karşı küresel savaş” kavramlarını içeren bir “savaş metaforunun” şekillendirdiği anlaşılmaktadır. Bush'un savaş metaforu, literatürdeki tartışmaları doğrularcasına, ABD'yi terörle süresini belli olmayan küresel bir savaşa sokmuş, bunun bedeli önleyici savaş doktriniyle birlikte pek çok ülke açısından ağır olmuştur.

4. GEORGE W.BUSH İKİNCİ DÖNEMİ VE 2006 ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİSİ

2006'da yayımlanan UGS'nin 2002 UGS'den temel farkının, tek taraflılıktan çok taraflılığa yönelmek olduğu (Bilensoy, 2018, s.64), bu dönemin Irak'ın ABD tarafından işgal edilmesinin ardından yaşanan süreçte ABD'nin küresel terörle mücadelede iş birliği ve ortaklık arayışlarına girdiği bir dönem olduğu görülmektedir (Bilensoy, 2018, s.62). 2006 yılı UGS'de 2002 yılından farklı olarak, "İslam" kelimesinin kullanılarak "İslami radikalizmle mücadelenin" 21. yy.ın büyük ideolojik çatışması olduğu (2006, s.36) yerel güvenlik tedbirlerine ilişkin İç Güvenlik Bakanlığının 22 federal biriminin tek çatı altında birleştirildiği, bu kurumun ABD içinde terör saldırılarının önlenmesi, ABD'nin teröre karşı kırılabilirliğinin azaltılması ve zararın azaltılması ile özel kuvvet operasyonlarına yoğunlaşacağı (2002, s.43) belirtilmiştir. Bir yandan da terörle mücadelenin dinlerin değil fikirlerin savaşı olduğu vurgulanarak "onurlu bir din olan İslam dininin teröristlerce sömürüldüğü", "cihadın tekfircilikle çarpıtıldığı" ifadeleriyle birlikte "Müslümanların teröristlerle aynı fikirde olmadığı", "11 Eylül'den sonra Müslüman ülkelerinde daha fazla terör saldırısının olduğu" ve "Müslümanların bu saldırıların kurbanı olduğu", "barışçıl Müslümanların inançlarını yaşamayı kolaylaştıracak politik adımların atılmaya devam edileceği" (2006, s.9) belirtilmiştir.

UGS'de, terörle mücadelede Müslüman müttefiklerin kendilerinin yanında yer aldığı (2006, s.11), Müslümanlarla tüm diyalog kanallarının açılması ve dünya çapında insanların kalpleri ve zihinlerinde çarpıtmalar oluşmadan önce propagandalarla yüzleşmesi (2006, s.45) hususlarına da özellikle vurgu yapıldığı görülmüştür. İnsanların kalpleri ve zihinlerine yapılan söz konusu vurgu ile Bush Yönetiminin ikinci döneminde aslında CVE politikalarına ilgi duymaya başladığı görülmektedir. UGS'de İslam dinine ve kavramlarına olumlu manada yer ayrıldığı ve övgüyle bahsedildiği görülürken bir yandan da "İslami radikalizmle mücadele" söylemiyle de ilk defa İslam kelimesi radikalizmle birlikte kullanılmıştır. Stratejinin öne çıkan temalarının aşağıdaki gibi olduğu görülmüştür.

Tablo 3. 2006 UGS'nin Öne Çıkan Temaları (Kaynak: 2006 UGS Belgesi)

Sayı	Temalar
1	Terörle küresel savaşta ittifakların güçlendirilmesi
2	Önleyici savaş doktrini,
3	Uluslararası iş birliği, ılımlı Müslüman hükümetlerinin desteklenmesi
4	Düşman terörizm
5	Terör ile teröre destek olanlar arasında ayırım yapmaması
6	Kitle İmha Silahlarına teröristlerin erişmesi kaygısı
7	Onurlu İslam dini diğer dinler gibi teröristlerce sömürüldü
8	Cihat tekfircilikle çarpıtıldı
9	İslami radikalizmle mücadele
10	Dünya çapında insanların kalpleri ve zihinlerinde çarpıtmalar oluşmadan önce propagandalarla yüzleşmesi

2006 UGS'de de 2002 UGS'de olduğu gibi terörle mücadele stratejisini “önleyici savaş doktrini” ve “teröre karşı küresel savaş” kavramlarını içeren “savaş metaforu” şekillendirmiştir. Ancak 2002 UGS'den farklı olarak “terörle küresel savaşta” uluslararası iş birliklerine ve ortaklıklarına önem verilmek istenmiştir. Ayrıca, İslam dini ve cihat gibi İslam dinine ait kavramlara karşı hassasiyetle yaklaşmış, “cihadın tekfircilikle çarpıtıldığına” yer verilmiş ve İslam dini hakkında övgüyle söz edilmiştir. İslam dinine karşı söz konusu olumlu söylem ile “radikal İslam”

tabirinin ilk defa kullanılması tezat oluştursa da radikalleşme süreçlerine sınırlı da olsa ilginin birlikte başladığı görülmektedir.

5. BARACK OBAMA DÖNEMİ VE 2010 ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİSİ

Obama döneminde, ABD küresel sorunlarını yalnız başına çözemeyeceğini ve uluslararası iş birliğine ihtiyacı olduğunu ilan etmiş (Özeren, Cinoğlu ve Sever, 2010, s.7; akt. Bilensoy, 2018, s.62), Barack Obama hükûmetinin güvenlik bürokrasisi tarafından CVE projeleri geniş ölçüde kurumsallaştırılmış; federal ve eyalet düzeyinde hazırlanan programların icraata koyulması gerçekleştirilmiştir (Çelik, 2020, s.305). Barack Obama; terörizm ile doğrudan askerî güç ile savaşmaktansa, teröre karşı savaşanlara lojistik ve maddi yardımlarda bulunmayı ve terörden zarar görenlerin yaralarının sarılması hususunda destekler sağlamayı tercih etmiş, Bush döneminin tek yanlı, baskın ve sert politikalarını terk ederek; iş birliği, ittifak ve ortak mücadele ilkeleri çerçevesinde çok yanlı ve yumuşak güç politikaları uygulamıştır (Bilensoy, 2018, s.68). Ancak Obama döneminde de “savaş metaforu” değişmemiş, Bush’un ikinci dönemindeki uluslararası iş birliğine önem verilmesi söylemi geliştirilmiş ve CVE politikalarına da yer verilmeye başlanmıştır.

Belgede “teröre karşı yürütülen küresel savaşın El-kaideye ve bağlılarına karşı olduğu ve İslam’a karşı bir savaş olmadığı yazıldığı” (2010, s.20) görülmüştür. Ayrıca, İslam’ın veya başka bir dinin masumlarının katledilmesine göz yumulmayacağı (2010, s.22), Müslüman topluluklarla, terörle mücadelede ve diğer alanlarda iş birliği yaptıkları (2010, ss.19-22) belirtilmiştir.

Belgede, siyasi ve ekonomik eksikliklerin radikalleşmeyi ve aşırıcılığı tetikleyeceği (2010, s.26) belirtilmektedir. Ayrıca, Amerikan toplumunda kişileri radikalleştirmek ve eleman temin etmek isteyenlerin toplum içinde yabancılaşma ve izolasyonu kullanacakları (2010, s.37), ABD vatandaşlarının bireysel radikalleşmelerinin tehdit haline geldiği, radikalizme karşı topluluklarının güçlendirilmesi gerektiği, radikalleşme ile en iyi mücadelenin donanımlı ve iyi bilgilendirilmiş aile, yerel topluluklar ve kurumlar ile yapılabileceği ifade edilmektedir. Aynı zamanda Federal Hükûmetin tehdidi daha iyi anlamak ve yeterli toplulukları güçlendirmek amacıyla topluluk katılımı ve geliştirme programlarının geliştirilmesi için

İstihbarata yatırım yapılacağı, tüm kurumların uzmanlıklarından ve kaynaklarından yararlanarak yerel toplulukların endişelerini dinleyeceği, Hükûmetin politika ve niyetlerini yerel topluluklara açık şekilde iletacağı, Amerikan topluluğunun çeşitliliğini gücü olarak görerek politikalarında yerel endişelerini de dikkate alacağı (2010, s.19) vurgulanmıştır. Belgede, terörle ve şiddete varan aşırılıkla ilgili tutuklama ve sorgulamalarda kanunlara uygun hareket edilmesi gerektiği (2010, s.36) CVE'de uluslararası kurumlarla (2010, s.3) ve uluslararası iş birlikleriyle (2010, ss.10-12) hareket edilmesi gerektiği ve şiddet yanlısı aşırıların kitle imha silahlarının peşinde koştuğu (2010, s.4) ifade edilmiştir. Stratejinin öne çıkan temaları aşağıdaki gibidir.

Tablo 4. 2010 UGS'nin Öne Çıkan Temaları (Kaynak: 2010 UGS Belgesi)

Sayı	Temalar
1	Terörle küresel savaşta ittifakların güçlendirilmesi
2	Uluslararası iş birliği,
3	İslam dinin diğer dinler gibi masumların katledilmesini onaylamadığı
4	İslam'a karşı bir savaş olmadığı
5	İslami radikalizme mücadele
6	Müslüman topluluklarla iş birliği
7	Düşman terörizm
8	Şiddete varan aşırıçılık ve radikalleşme ile mücadele maksadıyla program geliştirilmesi, yerel endişelerin dikkate alınması, iletişim kurulması
9	Kitle imha silahlarına teröristlerin ve aşırıların erişmesi kaygısı
10	Siber güvenlik
11	İstihbarata yatırım vurgusu

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere, şiddete varan aşırırcılık ilk kez UGS belgelerine girmiş, bu alanda hem yerel endişelerin dikkate alınması hem de Hükûmet politikalarının net olarak iletilmesi ve tehdidin daha iyi anlaşılabilmesi maksadıyla istihbarata yatırım yapılarak programlar geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bush'un İkinci Döneminde daha çok önem atfetmeye başladığı görülen “uluslararası iş birliği” gidilmesine önem verilmesinin yanında terörle mücadelede radikalleşmeyi kırabilecek ve yerel topluluklarla diyalogu sağlayabilecek programların hayata geçirilmeye çalışıldığı görülmüştür.

Söz konusu CVE politikalarının, terörle mücadelenin ana metaforlarından olan ve Kruglanski vd.'nin kavramsallaştırdığı “sosyal salgın metaforuna” yakın bir anlayışa sahip olduğu gözlemlenmektedir. Sosyal salgın metaforu, savaş metaforundan daha kapsamlı olup, kişisel, toplumsal ve bilişsel düzeyde analizler yaparak, terörizmin argümanlarının ve radikal inançların bir virüs olarak sunulduğu, tutum ve inançların teröre dönüşmesine engel olunmaya çalışıldığı bir yaklaşımdır (2017, s.117). Bu yaklaşım uzun dönemde terörün motivasyonuna, bilişsel boyutuna, sosyal ve organizasyon süreçlerine odaklanarak daha geniş bir resme bakmayı hedeflemektedir. Ancak, yanlış uygulanmasının terörün söylemlerini kuvvetlendirebileceği de belirtilmiştir (Kruglanski vd., 2017, s.126). Söz konusu yaklaşımda, istihbarat, tutuklama ve sorgulamalara vurgu yapılması CVE politikalarının aslında nasıl hayata geçirileceğine dair bazı şüpheleri yanında getirmiştir. Nitekim yerel topluluklar ile hükûmet arasında, yerel kolluk kuvvetlerinden başlayan ve süregelen bir güven boşluğu (Rosan,2020) ile Brennan Center'ın araştırmalarında belirttiği gibi gizli amacı istihbarat olan, doğru kişileri seçip muhbir olarak kullanan, yerel topluluk liderlerinin ise Hükûmetin mesajlarını iletmek için kullanıldığı (2019) bir yöntemle dönüştüğü noktada ciddi eleştirilere maruz kalmıştır. 2006 UGS'de olduğu gibi İslam dinine ve kavramlarına olumlu manada yer ayrılırken bir yandan da “İslami radikalizmle mücadele” söylemine devam edildiği görülmüştür.

6. BARACK OBAMA DÖNEMİ VE 2015 ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİSİ

Bu yeni stratejisinin giriş kısmında Barack Obama, ABD ve müttefiklerinin “İslam'la savaş halinde olduğu yalanını” reddettiklerini (2015, s.9) akıllı bir ulusal güvenlik stratejisinin yalnızca askeri güce

dayanmadığını, uzun vadede, şiddet içeren aşırıçılığın ideolojisine ve kök nedenlerine de karşı koymak için diğer ülkelerle birlikte yürütülen çabanın, teröristleri savaş alanından çıkarabilmekten daha önemli olduğunu (2015, s. iv) belirtmiştir. Stratejide, teröre karşı kırılğan devlet ve yerel toplulukların kapasitesinin geliştirilmesi, yerel ortakları eğitip donatma ve zemin kazanmak için operasyonel destek sağlanması (2015, s.9) gerektiği ve Irak-Şam İslam Devletini (DAEŞ) yenmek için dünya çapında kapsamlı bir terörle mücadele stratejine liderlik edildiği (2015, s.26) belirtilmiştir.

Belgede, yüksek maliyetli ve büyük çaplı faaliyetler modeli yerine spesifik hedeflere odaklanmış terörle mücadele operasyonlarına odaklanıldığı, bunun sorumlu ortaklarla birlikte şiddete varan aşırıçılık ve radikalizme mücadele çabalarıyla destekleneceği, insanlara alternatif fırsatlar verebilmek maksadıyla yoksulluk, eşitsizlik ve baskı gibi şiddet içeren aşırıçılığı beslemeye yardımcı olabilecek temel koşullar üzerinde çalışılacağı (2015, s.9), insanlara barışçıl yollar sunan özgür ve gelişen bir toplumun şiddete varan aşırıçılığın azaltılmasına yardımcı olacağı (2015, s.21) ifade edilmiştir. Stratejinin öne çıkan özelliklerinin aşağıdaki gibi olduğu görülmüştür.

Tablo 5. 2015 UGS'nin Öne Çıkan Temaları (Kaynak: 2015 UGS Belgesi)

Sayı	Temalar
1	Terörle küresel savaşta ittifakların güçlendirilmesi
2	Uluslararası iş birliği
3	İslam'la savaş halinde olduğunun reddi
4	Şiddete varan aşırıçılık ve radikalleşme ile mücadelenin geliştirilmesi
5	Düşman terörizm
6	Kitle imha silahlarına teröristlerin ve aşırıçıları erişmesi kaygısı

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere, şiddete varan aşırıçılık ve radikalizmle mücadele kavramları bir kez daha UGS belgelerine girmiştir. Fakat bu kez geliştirilmesine odaklanılmıştır. "İslam'la savaş halinde olduğu yalanının" reddedildiği UGS'de, 2006 ve 2010 UGS'de yer alan "İslami radikalizmle mücadele" söyleminin terk edildiği görülmüştür.

7. DONALD TRUMP DÖNEMİ VE 2017 ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİSİ

2017 UGS belgesinde önceki UGS belgelerinden farklı olarak, belgenin giriş bölümünde Donald Trump, ABD'nin olağanüstü tehlikeli bir dünyada radikal İslamcı terör gruplarının arttığını (2017, s.1) söylemiştir. Stratejide, ABD'nin El-Kaide ve DAES gibi cihatçı terör örgütlerine karşı uzun savaşına devam ettiği (2017, s.26), ABD'ye birincil terör tehdidinin "cihatçı teröristlerden" geldiği, DAES ve El-Kaide yenilse bile "cihatçı terörün" devam edeceği (2017, s.10) belirtilmektedir. Ayrıca "İslamcı şiddete varan aşırıçılıkla" Avrupa'nın da yüzleşmekte olduğu (2017, s.47) vurgulanmaktadır. Terör hakkındaki değerlendirmede, terörün hükûmet kurumlarının zayıf, güveni az ve rüşvetin çok olduğu yerlerde serpileceği (2017, s.49) ifade edilmektedir. Karşı tedbir olarak terörün şiddet içeren ve nefret dolu mesajlarına alternatifler geliştirmek için medya ve internet vasıtasıyla güvenilir yerel seslerin yükseltileceği (2017, s.35), şiddet içeren ideolojilere karşı koyma çabalarının destekleneceği (2017, s.49) de ifade edilmektedir.

2017 UGS'de "İslamcı radikalizm", "radikal İslamcı terörist gruplar", "radikal İslamcı milletler", "cihatçı teröristler", "ırkçı İslamcı ideolojiler", "İslamcı şiddete varan aşırıçılık", "İslamcı şiddet", "İslamcı aşırıçılık" gibi ifadelerle şiddete varan aşırıçılık, radikalizm ve terör gibi kavramların İslam ve İslam'a ait kavramlarla tehlikeli bir şekilde birlikte kullanılmaya başlanmıştır. Radikalizmle mücadelede ise kolluk kuvvetleri, özel sektör ve ABD vatandaşları arasındaki güveni artırarak şiddet içeren ideolojilerin engellenmesine, istihbarat ve iç güvenlik uzmanlarının kolluk kuvvetleri ve sivil liderlerle birlikte çalışarak toplulukları radikalleşme hakkında doğru bilgilendirmeye çalışacakları (2017, s.17) ifade edilmektedir. Stratejinin öne çıkan temalarının aşağıdaki gibi olduğu görülmüştür.

Tablo 6. 2017 UGS'nin Öne Çıkan Temaları (Kaynak: 2017 UGS Belgesi)

Sayı	Temalar
1	Terörle küresel savaşta ittifakların güçlendirilmesi
2	Önleyici savaş doktrini,
3	Uluslararası iş birliği,
4	İslamcı radikalizm
5	Radikal İslamcı gruplar
6	Radikal İslamcı terör grupları
7	Radikal İslamcı milletler
8	Cihatçı teröristler
9	İrkçi İslamcı ideolojiler
10	İslamcı şiddete varan aşırıılık
11	İslamcı şiddet
12	İslamcı aşırıılık
13	Düşman terörizm
14	Kitle imha silahlarına teröristlerin ve aşırıicıları erişmesi kaygısı

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere, şiddete varan aşırıılık ve radikalizmle mücadele kavramlarıyla ilgili önemli değişimler olmuştur. Daha önceki stratejilerde İslam dinine ve kavramlarına gösterilen söylem hassasiyetinin kaybolarak şiddete varan aşırıılık, radikalizm ve hatta terör kelimesi ile İslam kelimesi aynı tabirlerde kullanılır hale gelmiştir. Söz konusu yaklaşım, CVE politikalarının içeriğini de dönüştürmüş, Trump dönemi CVE programlarını Müslüman topluluğuna karşı ayrımcılığa ve adaletsizliğe neden olmakla (Baumann, 2021) eleştirilmesine neden olmuştur.

8. UGS'LER'DEKİ ANAHTAR KELİMELERİN ANALİZİ

2002, 2006, 2010, 2015 ve 2017 yıllarına ait UGS belgelerinde, terörle mücadele, şiddete varan aşırıılık ve yer yer birlikte anıldığı görülen İslam dini ile ilgili anahtar öneme sahip kelimeler tespit edilmiştir. Söz konusu anahtar kelimelerin belgelerdeki kullanılma sıklıklarına UGS'ler bazında karşılaştırmalar yapılarak bakılarak, anlamlı bir ilişkilendirmenin varlığı aranmıştır. Bu maksatla belgelerde İslam, Müslüman (Muslim), cihatçı (jihadist), terör (terror), şiddet (violence), aşırıılık (extremism) ve radikal/radikalizm (radical/radicalism) kelime sayıları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 7. UGS'lerdeki, Terörle Mücadele, Şiddete Varan Aşırıılık ve Yer Yer Birlikte Anıldığı Görülen İslam Dini İle İlgili Anahtar Kelimeler (Kaynak: UGS Belgeleri)

Anahtar Kelimeler	George W. Bush		Barack Obama		Donald Trump
	2002	2006	2010	2015	2017
İslam	0	7	4	2	9
Müslüman	2	7	4	0	0
Terör	94	125	57	37	82
Şiddet	6	5	23	23	13
Aşırıılık	1	3	23	23	6
Radikal/ Radikalizm	2	1	4	1	10
Cihatçı	0	1	0	0	30

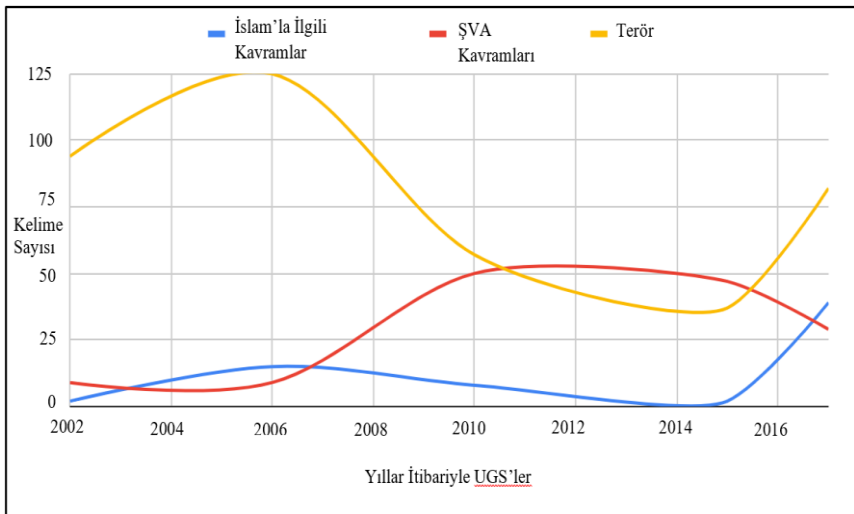
Söz konusu kelimeler grafiğe dökülmeden önce 3 kategoriye alınarak aşağıdaki gibi sınıflandırılmış ve ortaya çıkacak grafiğin yorumlanmasının kolaylaştırılması hedeflenmiştir.

Tablo 8. UGS'lerdeki, Terörle Mücadele, Şiddete Varan Aşırılık ve Yer Yer Birlikte Anıldığı Görülen İslam Dini İle İlgili Anahtar Kelimelerin Sınıflandırılması (Kaynak: UGS Belgeleri)

Anahtar Kelime Grupları					
Anahtar Kelime Grupları	George W. Bush		Barack Obama		Donald Trump
	2002	2006	2010	2015	2017
İslam'la ilgili kavramlar	2	15	8	2	39
CVE kavramları	9	9	50	47	29
Terör	94	125	57	37	82

Sınıflandırılan anahtar kelimeler sayıları itibariyle aşağıdaki gibi grafiğe dökülmüştür.

Şekil 1. UGS'lerdeki, Terörle Mücadele, Şiddete Varan Aşırılık ve Yer Yer Birlikte Anıldığı Görülen İslam Dini İle İlgili Gruplandırılmış Kavramların Sayıları İtibariyle Grafikte Gösterimi (Kaynak: UGS Belgeleri)

Söz konusu grafikten de görüleceği üzere, UGS'lerde “terör” kelimesinin kullanımı arttıkça “İslam” ile ilgili kelimelerin kullanımı da artmakta, “terör” kelimesinin kullanımı azaldıkça, “İslam” ile ilgili kelimelerin kullanımı da azaltılmaktadır. Dolayısıyla, “terör” kelimesinin kullanımı ile “İslam” ile ilgili kelimelerin kullanımı arasında doğru yönlü bir ilişki bulunduğu görülmüştür. Ancak bu doğru yönlü ilişkide, Bush Döneminde “İslam” ile ilgili kavramların artan kullanımında pozitif ve övücü ifadeler yer verilirken, Trump Döneminde “İslam” ile ilgili kavramların artan kullanımında negatif manada radikalleşme, aşırıılık ve hatta terörle eşitlemeye varacak derecede birlikte kullanımların bulunduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca, önceki UGS'lerde “cihat” kavramına ilişkin sadece bir kere 2006 Bush döneminde “cihadın tekdürlülikle çarpıtıldığı” bilgisine yer verilirken değinilmiştir. Trump Dönemi UGS'de “cihat” kelimesi radikalizmden, aşırıılıktan veya şiddet kelimesinden daha fazla ve sıklıkla kullanılmıştır. İlave olarak, Donald Trump UGS'sinde “cihat” kavramı terörizmle birlikte tam 24 defa kullanılmıştır.

UGS'lerde şiddete varan aşırıılık kavramlarının kullanımı arttıkça “terör” ile ilgili kelimelerin kullanımı azaltılmakta, şiddete varan aşırıılık kavramlarının kullanımı azaldıkça, “terörle” kelimesinin kullanımı artmaktadır. Dolayısıyla, “terör” kelimesinin kullanımı ile şiddete varan aşırıılık kavramlarının kullanımı arasında ters yönlü bir ilişki bulunduğu görülmüştür. UGS'lerde şiddete varan aşırıılık kavramlarının kullanımı arttıkça “İslam” ile ilgili kelimelerin kullanımı azaltılmakta, şiddete varan aşırıılık kavramlarının kullanımı azaldıkça, “İslam” ile ilgili kelimelerin kullanımı da artmaktadır. Dolayısıyla, şiddete varan aşırıılık kavramlarının kullanımı ile “İslam” ile ilgili kavramları kullanımı arasında ters yönlü bir ilişki bulunduğu görülmüştür. Obama Dönemine denk gelen bu durumda, “İslam” ile ilgili kelimelerin azalan kullanımlarda pozitif ifadeler yer verildiği saptanmıştır.

SONUÇ

11 Eylül terör saldırıları sonrası ABD'nin terörle mücadele stratejisini şekillendiren George W. Bush, Barack Obama ve Donald Trump Yönetiminin görevinin başladığı ve sonra erdiği 2001-2021 arası dönemde yayımlanan UGS'ler üzerinden ABD'nin CVE politikaları incelenmiş ve söz konusu politikalarda anlamlı değişimin olup olmadığı araştırılmıştır. 2002-2006 yılları arasında, Bush Yönetiminin terörle mücadele stratejisini

“önleyici savaş doktrini” ve “teröre karşı küresel savaş” kavramlarını içeren bir “savaş metaforu” şekillendirmiştir. 2006-2010 yılları arasında, George W. Bush Yönetimi “terörle küresel savaşta” uluslararası iş birliklerine ve ortaklıklarına önem vermeye başlamıştır. Bush’un savaş metaforu, literatürdeki tartışmaları doğrularcasına, ABD’yi terörle süresini belli olmayan küresel bir savaşa sokmuştur ve bunun bedeli “önleyici savaş doktriniyle” birlikte pek çok ülke açısından ağır bir şekilde ödenmiştir. Bush Dönemi UGS’lerde İslam dini ve İslam’a ait kavramlara karşı hassasiyetle yaklaşım, “cihadın tekfircilikle çarpıtıldığına” yer verilmiş ve İslam dini hakkında övgüyle söz edilmiştir. Öte yandan, 2006 UGS’de “radikal İslam” tabirinin ilk defa kullanılması bu konuda bir tezat oluşturmuştur.

2010-2015 yıllarında Barack Obama Yönetimince CVE programları, Bush’un savaş metaforu yaklaşımının ağır sonuçlarının da etkisiyle başlatılmıştır. 2015-2017 yıllarında ise söz konusu programlar geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu anlamda Obama döneminde, terörle mücadelede “savaş metaforu”, “uluslararası iş birliği” ve “CVE politikalarından” oluşan 3 sacayağına sahip yaklaşım geliştirilmiştir. 2015 UGS ile birlikte 2006 ve 2010 UGS’lerde yer alan “İslami radikalizmle mücadele” söylemi ise terk edilmiştir. Ayrıca 2015 UGS’de “İslamla savaş halinde olduğu yalanı” red edilerek İslam’a ait kavramların kullanımından imtina edilmiş, az sayıda kullanılan kelimeler ise olumlu manada kullanılmıştır. Ancak söz konusu yaklaşımda, istihbarat, tutuklama ve sorgulamalara vurgu yapılması CVE politikalarına dair şüpheleri artırmıştır. Yerel topluluklar ile hükümet ve kolluk kuvvetleri arasında oluşan güven boşluğu aşılamamış ve birçok İslamofobiye varan istenmeyen sonuçlar doğurmuştur.

2017-2021 yılları arasında Trump döneminde ise CVE politikalarının içeriği değiştirilerek ve kısıtlı tutularak devam ettirilmiştir. Ancak daha önceki Stratejilerde İslam dinine ve kavramlarına gösterilen söylem hassasiyeti tamamıyla kaybolmuş, şiddete varan aşırıçılık, radikalizm ve hatta terör kelimesi ile İslam kelimesi birlikte kullanılır hale gelmiştir. Söz konusu söylem değişiklikleri Trump döneminde uygulanan CVE programlarına da yansımış ve programların uygulanmasını daha problematik hale getirmiştir.

2002, 2006, 2010, 2015 ve 2017 yıllarına ait UGS belgelerinde, “terör” kelimesinin kullanımı ile “İslam” ile ilgili kelimelerin kullanımı arasında doğru yönlü bir ilişki bulunmuştur. Ancak bu doğru yönlü ilişkide,

Bush Döneminde “İslam” ile ilgili kavramların artan kullanımında pozitif ve övücü ifadeler yer verilirken, Trump Döneminde “İslam” ile ilgili kavramların artan kullanımında negatif manada radikalleşme, aşırıılık ve hatta terörle eşitlemeye varacak derecede birlikte kullanımlara yer verilmiştir. UGS’lerde “terör” kelimesinin kullanımı ile şiddete varan aşırıılık kavramlarının kullanımı arasında ise ters yönlü bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca, şiddete varan aşırılıkla ilgili politika cümleleri arttıkça UGS’lerde İslam’la ilgili kavramlara yer vermekten imtina edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Watson Insittute, (May 2023). *Cost of War, Refugess & Health*, Brown University. Erişim Tarihi: 06 Ağustos 2023. <https://watson.brown.edu/costsofwar/costs/human/refugees>.
- Watson Insittute, (Nov 2018). *Cost of War, Human Cost of the Post-9/11 Wars: Lethality and the Need for Transparency*, Brown University. Erişim Tarihi: 06 Ağustos 2023. <https://watson.brown.edu/costsofwar/files/cow/imce/papers/2018/Human%20Costs%2C%20Nov%208%202018%20CoW.pdf>.
- Baumann Z. (04 Ağustos 2021). *Biden’s National Security Strategy: Domestic Threats Take Centre Stage*. Biden’s National Security Strategy: Domestic Threats Take Centre Stage. Erişim Tarihi: 06 Ocak 2021. <https://icct.nl/publication/bidens-national-security-strategy-domestic-threats/>.
- Bilensoy, İ. (2018). Comparing Anti-Terrorism Policies of Bush and Obama Administrations. *Lectio Socialis*, 2 (1): 50-73. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/lectio/issue/34436/362260>.
- Chen, H. (Ed.). (2005). Intelligence and security informatics. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 56(Special issue). DOI: 10.1109/TITS.2004.837824.
- Çelik, Ş. (2020). Barack Obama Döneminde Radikalleşme ve Şiddet İçeren Aşırılıkla Mücadele. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22 (1): 303-336. DOI: 10.16953/deusosbil.409510.
- Farhadi, A. (2020). Countering Violent Extremism by Winning Hearts and Minds. *The Springer*. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-50057-3>.
- Kıyıcı, Hakan. (2019). Şiddete Varan Aşırılıkla Mücadele & Eğitim Raporu. *Polis Akademisi Yayınları*, doi:10.13140/RG.2.2.19009.92006.

- Kruglanski AW, Crenshaw M, Post JM, Victoroff J. (2007). What Should This Fight Be Called? Metaphors of Counterterrorism and Their Implications. *Psychol Sci Public Interest*, 8(3): 97-133. doi: 10.1111/j.1539-6053.2008.00035.
- National Security Strategy 2002. (2002). National Security Strategy 2002. *National Security Strategy 2002*. Erişim Tarihi: 06 Ocak 2021. <https://nssarchive.us/national-security-strategy-2002/>.
- National Security Strategy 2006. (2006). National Security Strategy 2006. *National Security Strategy 2006*. Erişim Tarihi: 06 Ocak 2021. <https://nssarchive.us/wp-content/uploads/2020/04/2006.pdf>.
- National Security Strategy 2010. (2010). National Security Strategy 2010. *National Security Strategy 2010*. Erişim Tarihi: 06 Ocak 2021. <https://nssarchive.us/wp-content/uploads/2020/04/2010.pdf>.
- National Security Strategy 2015. (2015). National Security Strategy 2015. *National Security Strategy 2015*. Erişim Tarihi: 06 Ocak 2021. <https://nssarchive.us/wp-content/uploads/2020/04/2015.pdf>.
- National Security Strategy 2017. (2017). National Security Strategy 2017. *National Security Strategy 2017*. Erişim Tarihi: 06 Ocak 2021. <http://nssarchive.us/wp-content/uploads/2020/04/2017.pdf>.
- Övet, T. (2020). Terörizm Kaynaklı Tehditlerde İstihbarat Kurumlarının Tehdit Değerlendirmesi: Geleneksel Yaklaşım. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 9(1): 147-176. DOI:10.28956/gbd.736115.
- Rosand, E. (20 Ağustos 2020). *Countering Violent Extremism in the US: A Work in Progress*. Erişim Tarihi: 06 Ocak 2021. <https://www.orfonline.org/expert-speak/countering-violent-extremism-in-the-us-a-work-in-progress/>.
- Rosand, E., & Weine, S. (07 Nisan 2020). *On CVE, the Trump administration could have been worse But it's still not good enough*. Erişim Tarihi: 06 Ocak 2021. <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2020/04/07/on-cve-the-trump-administration-could-have-been-worse/>.
- Richard Nelson. (2004). Refining Nato's Role In Combating Terrorism. *NATO Review*. Erişim Tarihi: 06 Ocak 2021. <https://www.nato.int/docu/review/2004/issue3/turkish/analysis.html>.
- The Brennan Center. (09 Eylül 2019). *Why Countering Violent Extremism Programs Are Bad Policy*. Erişim Tarihi: 06 Ocak 2021. <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/why-countering-violent-extremism-programs-are-bad-policy>.